

Styrets årsberetning 2017

Haraldsplass Diakonale Sykehus AS

Virksomhetens art

Haraldsplass Diakonale Sykehus AS er et ideelt sykehus eid av Haraldsplass Diakonale Stiftelse. Sykehuset er lokalsykehus i indremedisin for drøyt 145 000 innbyggere i Bergen og Nordhordland og en viktig del av det offentlige helsetilbudet gjennom driftsavtale med Helse Vest RHF (regionalt helseforetak). Sykehuset tar i mot henvisninger til planlagt behandling innenfor utvalgte medisinske, kirurgiske og ortopediske områder. Innen kirurgi har sykehuset utmerket seg spesielt på avanserte kne-, skulder- og protesekirurgi, urologi, tykktarmskreft og brokkoperasjoner. Sykehuset har også et konkurransedyktig døgntilbud innen laboratorie- og røntgentjenester.

Verdibasert drift

Sykehusets visjon om å bidra til livsmestring, helse og lindring for pasienter og pårørende ligger til grunn for et ufravikelig fokus på helhetlig pasientbehandling i sykehusets strategi og daglig drift. Som diakonal virksomhet arbeider sykehuset kontinuerlig med verdispørsmål, etisk refleksjon og holdninger i ønsket om at våre pasienter, pårørende og medarbeidere skal oppleve kompetanse med hjertevarme. I tillegg bidrar sykehusets mange frivillige til at våre pasienter får en god opplevelse under oppholdet.

Kirurgi

Sykehusets kirurgiske klinikk utmerker seg på flere områder, inkl. skulder-, kne- og tykktarmoperasjoner. Tilbudet inkluderer både elektiv og øyeblikkelig hjelp tjenester innen kirurgi, ortopedi, anesthesiologi, overvåkning og radiologi med tilhørende poliklinisk aktivitet. Den elektive aktiviteten er basert på fritt sykehusvalg. Når det gjelder akutt ortopedisk og kirurgisk behandling har sykehuset et kontraktbasert samarbeid med Helse Bergen HF.

Indremedisin

I indremedisin er Bergen lokalsykehusområde sektorisert. Haraldsplass Diakonale Sykehus har ansvar for Arna, Bergenhus og Åsane bydeler i Bergen, og er lokalsykehus for kommunene Austrheim, Fedje, Lindås, Gulen, Masfjorden, Meland, Modalen, Osterøy, Radøy og Samnanger. Den største andelen av innleggelsene i medisinsk klinikk er knyttet til øyeblikkelig hjelp. Ettersom sykehuset har spesialkompetanse innen geriatri, er dette en sentral funksjon i klinikken og et tilbud til pasienter i hele Hordaland. Sykehuset har også regionfunksjon innen lindrende behandling (Sunniva Senter).

Internasjonalt engasjement

Samarbeidet mellom Haraldsplass Diakonale Sykehus, Hospice Lovisenberg og Nkhoma Mission Hospital i Malawi har i 2017 fokusert på kompetanseheving i lindrende behandling. Siden prosjektet startet i 2016 har 15 sykepleiere og leger fått grunnleggende kurs og er sertifisert til å jobbe med lindrende behandling. Kurset ble utført i samarbeid med Palliative Care Association of Malawi og har ført til at sykehuset har kunnet ta i mot og behandle flere pasienter poliklinisk og gjennom hjemmebesøk. I 2017 var seks kursdeltakere på hospitering i Norge. I tillegg har 25 frivillige og 20 religiøse ledere fått opplæring for å kunne bistå ut fra sine roller.

Forskning og utvikling

Parallelt med å yte god pasientbehandling har sykehuset fokus på forskning og utvikling innen kliniske fagområder som geriatri, lindrende behandling, ortopedi og kirurgi. Sykehusets forskningsproduksjon i 2017 inkluderer 45 publiserte artikler og to doktorgrader. Forskningsmiljøene med høyest produksjon er NOKLUS med 15 artikler og geriatri og demens med 14 artikler. Våre forskere er aktive formidlere på fagkonferanser både nasjonalt og internasjonalt. I tillegg til forskningsaktiviteten, er sykehuset en viktig utdanningsinstitusjon for medisinstudenter, sykepleiere og andre fagarbeidere. Videre driver sykehuset, i samarbeid med Helse Bergen HF, Lærings- og mestringssenteret i Bergen, for opplæringstilbud til pasienter og pårørende.

Samhandling

Haraldsplass Diagonale Sykehus AS er opptatt av god samhandling med primærhelsetjenesten og er aktivt involvert i en godt etablert samhandlingsstruktur mellom spesialisthelsetjenesten og 24 kommuner i Hordaland. Oversikt over samhandlingsstruktur, samarbeidende kommuner, ulike samarbeidstiltak og gjeldende avtaleverk i lokalsykehusområdet er tilgjengelig på www.saman.no. Sykehuset er også representert i driftsgruppene i tilknytning til øyeblikkelig hjelp-sengene i Nordhordland, Bergen kommune og Samnanger. I løpet av året arrangerte sykehuset to godt mottatte samhandlingsseminar for fastlegene, i samarbeid med praksiskonsulentene (PKO). Høstens seminar ble knyttet til markeringen av 30 år med geriatri på sykehuset.

Pasientsikkerhet

Sykehuset har et godt og kontinuerlig fokus på å redusere antall uønskede hendelser, der ledergruppe og kvalitetsutvalg jevnlig går gjennom rapportene. Pasientsikkerhetsutvalget kvalitetsikrer lokal saksbehandling av alle Synergi-meldinger som er sendt til Helsedirektoratet. Alle uønskede hendelser skal risikovurderes og alvorlige hendelser blir etablert i et Lesson Learned (LL)-skjema, for å sikre systematisk læringseffekt på tvers av avdelinger og klinikker. Gjennom avdelingenes forbedringstavlemøter er det et regelmessig fokus på forbedring av eksisterende praksis, der også LL-metodikken brukes. Sykehusets bruk av LL-metodikken økte i 2017 og forbedringstavlemøter er nå implementert i store deler av virksomheten.

Sykehuset gjennomfører årlig pasientsikkerhetsvisitter på avdelinger for å få innsikt i driften, sette fokus på forbedringsområder og iverksette nødvendige tiltak for forbedring. I siste kvartal ble det også gjennomført en pasienterfaringsundersøkelse, der resultatene vil bli offentliggjort i løpet av mars 2018. Brukermedvirkning er også en viktig del av pasientsikkerhetsprogrammet. Brukerutvalget ved sykehuset er representert i kvalitetsutvalget, i ulike prosjekt og grupper som arbeider for å forbedre tjenestene på sykehuset, og i planleggingen av nytt sykehus.

Styret blir løpende informert om pasientsikkerhetsarbeidet og er trygg på at sykehusets fokus på kvalitet og forbedringsarbeid er med på å styrke pasientsikkerheten.

Klinisk etikk komite (KEK)

Sykehuset har en klinisk etikk-komite (KEK) som bidrar til å høyne etisk refleksjon, bevissthet og kompetanse i sykehuset. Nasjonalt mandat for kliniske etikkkomitéer legges til grunn for arbeidet, og komitéens 11 medlemmer har faste månedlige møter, kan tilkalles på kort varsel for hastesaker og arrangerer etikkseminarer for alle ansatte i sykehuset.

Nybygg og rigging for fremtiden

Nytt hovedbygg ble reist våren 2017 og 22. juni la Helseministeren ned grunnsteinen i gulvet til det som blir den nye hovedinngangen. Innredning pågår og innflytting planlegges høsten 2018. Sykehuset har benyttet denne anledningen til å se på utformingen av bygget i sammenheng med utvikling av organisasjonen. I 2017 ble det arbeidet med nye arbeidsprosesser og tilhørende teknologi, som vil gjøre oss til et av de mest moderne sykehusene i Norge ved innflytting. Blant annet har sykehuset investert i lettvekts-IT som henter informasjon fra de tunge kildesystemene og gjør dem tilgjengelige der klinikerne trenger det. Systemet vil også lette intern kommunikasjon og samhandling. Andre investeringer inkluderer utstyr som overfører vitale data rett inn i kurvesystemet vil redusere behovet for manuelle registreringer, fullautomatisk senge- og madrassvaskemaskin og røpøst fra akuttmottak til laboratoriet.

Det er naturlig stort trykk i organisasjonen, som følge av at det jobbes med drift og innflytting i nytt hovedbygg samtidig som omfattende rehabilitering av eksisterende bygningsmasse planlegges.

I løpet av høsten ble det klart at Bergen kommune vil flytte sin Mottaksavdeling fra Storetveit og inn i 6. etg. i A- og B-blokken. Dette gir et godt grunnlag for videre samarbeid med kommunen rundt den eldre pasienten.

I løpet av 2017 ble det klart av VID vil samlokalisere sin virksomhet i Bergen på Haraldsplass. Sykehuset har jobbet med VID for å finne områder for samarbeid og sambruk av areal. Dette samarbeidet har ført til planer om felles kantine og møtesenter, og samarbeid om en øvingspost.

Fortsatt drift

Sykehuset har driftsavtale med Helse Vest RHF om leveranse av sykehustjenester. Denne avtalen konkretiseres gjennom årlige bestillinger. Helse Vest RHF har vært sykehusets primære oppdragsgiver også i 2017.

Per 31.12.2017 overstiger ikke-balanseførte pensjonsforpliktelser selskapets egenkapital. Vurderingen om grunnlaget for fortsatt drift er basert på at det er et offentlig ansvar å dekke de historiske pensjonskostnadene hos ideelle aktører som driver helse- og sosiale tjenester etter avtale med staten.

Årsregnskapet er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift i samsvar med regnskapslovens § 3-3, og styret bekrefter at denne forutsetningen er til stede.

Styret mener sykehuset har en utfordrende drift grunnet underfinansiering sett i lys av manglende likebehandling. Det er dialog med Helse Vest RHF om dette.

Arbeidsmiljø og personale

Sykehuset hadde totalt 993 ansatte fordelt på 740 årsverk i 2017. Det foregår et kontinuerlig arbeid med å optimalisere bemanningen innen pleie, merkantil og andre faggrupper. Sykefraværet i 2017 var på 7,3 prosent, mot 8,1 % i 2016 fordelt på 3,6 prosent korttidsfravær og 3,6 prosent langtidsfravær. Det er spesielt gledelig å se nedgangen på langtidsfraværet, som sykehusets ledere har arbeidet mye med det siste året. Arbeidsmiljøet vurderes som godt, og det arbeides kontinuerlig med forbedringsprosesser og tiltak knyttet til dette området. Det holdes 6 årlige møter i sykehusets arbeids- og miljøutvalg (AMU).

I 2017 er det registrert 114 ansatt/HMS saker i synergi mot 98 saker i 2016. Sykehuset har iverksatt tiltak for å redusere antall uønskede hendelser ytterligere i 2018. Tiltakene er først og fremst rettet mot stikkskader, vold og trusler. Sykehuset jobber aktivt med opplæring av ledere og fagpersonell for å sikre at alle saker meldes i synergi og det er gjennomført informasjonsmøter på avdelingene.

Likestilling og diskriminering

I styret for Haraldsplass Diakonale Sykehus AS er 3 av 8 medlemmer kvinner. Kvinneandelen blant ansatte utgjør rundt 80 prosent. Andel kvinner i ledende stillinger er ca. 70 prosent, og i sykehusets øverste ledergruppe er det 5 kvinner av totalt 10 ledere. Det er et mål at balansen mellom antall menn og kvinner i sykehusets ledende stillinger blir bedre. Gjennom IA-avtalen (inkluderende arbeidsliv) og sykehusets handlingsplan har vi et fokus på å tilrettelegge for mennesker med redusert arbeidsevne, og totalt sett ønsker vi å skape en inkluderende organisasjon, hvor vi nyttiggjør våre ulikheter, men med en felles forankring i virksomhetens verdigrunnlag. I 2017 har det ikke vært satt i verk ekstra tiltak på disse områdene.

Ytre miljø

Haraldsplass Diakonale Sykehus er miljøsertifisert etter ISO 14001 standarden og har som mål å øke miljøbevisstheten i det daglige arbeidet ytterligere gjennom gode rutiner og arbeidsmetoder. Sykehuset har miljøbevisste ansatte som bidrar aktivt til vår miljøprestasjon gjennom konkrete tiltak. Styret opplever at sykehuset har god oversikt over hvordan sykehusdriften påvirker naturen, og at vedtatt miljøpolitikk og miljømål blir fulgt opp.

Årsregnskapet

Samlet sett viser årsregnskapet for 2017 et underskudd på kr. 9,1 millioner, mot kr. 2,2 millioner i overskudd for 2016. Den regnskapsmessige resultatforverringen i 2017 er i hovedsak relatert til reduserte inntekter som følge av lavere aktivitet innen kirurgi.

Resultatbidraget fra den underliggende sykehusdriften har vært betydelig svakere i 2017, med et underskudd på kr. 3,1 millioner mot et overskudd i 2016 på kr. 8,7 millioner.

Differansen mellom resultatet fra sykehusdriften og selskapets resultat er i hovedsak knyttet til pensjonskostnader utover det som dekkes gjennom driftsavtalen med Helse Vest RHF (-kr. 7,4 millioner), ekstraordinær avskrivning av kuttmottak (-kr. 2,6 millioner) og andel pensjonskostnad belastet Noklus (+ kr. 4 millioner).

I 2017 har sykehuset balanseført investeringer for kr. 21,2 millioner mot kr. 13,7 millioner for 2016. Balanseført verdi av varige driftsmidler pr. 31.12.2017 er kr. 110,9 millioner mot kr. 108,0 millioner i 2016.

Kontantbeholdning ved utgangen av regnskapsåret var kr. 187,2 millioner, mot kr. 158,4 millioner i 2016. I tillegg er kr. 15,4 millioner av selskapets likviditetsbeholdning plassert i rentefond. Økningen i den samlede likviditet skyldes i hovedsak at sykehuset har mottatt tilskudd til fremtidig pensjonspremie. Langsiktig gjeld pr. 31.12.2017 var kr. 24,1 millioner mot kr. 35,0 millioner i 2016. Kortsiktig gjeld pr. 31.12.2017 var kr. 152,5 millioner mot kr. 129,3 millioner i 2016.

Likviditetssituasjonen er ytterligere forbedret i forhold til 2017 som følge av forskuttert kompensasjon for pensjonspremie. Styret har fokus på likviditetsutviklingen inn i år 2018 og vil fortsette arbeidet med å styrke likviditetssituasjonen til sykehuset.

Selskapet har en ikke balanseført pensjonsforpliktelse på kr. 220,1 millioner inklusiv arbeidsgiveravgift per 31.12.2017. Denne underdekningen finansieres løpende gjennom avtalen med Helse Vest RHF. Ved utgangen av 2017 var egenkapitalen i foretaket kr. 138,1 millioner (EK-andel 35,6 prosent) mot kr. 147,2 millioner (EK-andel 35,6 prosent) i 2016. Av egenkapitalen per 31.12.2017 utgjorde forskuttert kompensasjon for pensjonskostnader kr. 38,4 millioner, mot kr. 45,8 millioner per 31.12.2016. Det er således styrets vurdering at egenkapitalandelen fremdeles er lav, og det må arbeides for å øke denne gjennom kostnadseffektiv drift ved sykehuset.

Styret mener at årsregnskapet gir en rettvise oversikt over sykehusets stilling, utvikling og resultat pr. 31.12.2017.

Finansiell risiko

Selskapet har som målsetning å minimere finansiell risiko. Ved årsslutt er ingen eiendeler eller gjeld i utenlandsk valuta og er derfor ikke eksponert for valutarisiko. Selskapets likviditet er god og er i hovedsak plassert i bankinnskudd. Deler av selskapets overskuddslikviditet plassert i rentefond. Gjennom dette er selskapet noe eksponert for rente- og kreditt risiko. Rentebetingelser på langsiktig gjeld på kr. 24,1 millioner er knyttet opp mot 3 måneders NIBOR.

Økonomisk utvikling

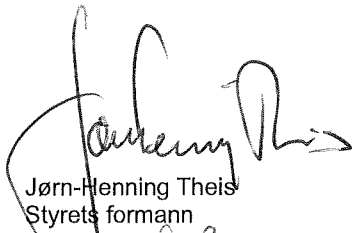
Sykehuset har i 2017 fortsatt arbeidet med en rekke omstillings- og inntektsbringende tiltak for å kunne møte fremtidens utfordringer og sikre en bærekraftig økonomi. Konkret har det vært arbeidet med effektiviseringstiltak, bedre arealutnyttelse, nye pasientforløp og rutiner, og økt fokus på bruk av operasjonskapasitet for å sikre et bærekraftig og godt behandlingstilbud fremover.

Fremover vil det også være fokus på videre utvikling og forbedring av organisasjonen, for å kunne møte en forventet betydelig økt aktivitet i årene som kommer. Prioriteringene i 2018 skal gjenspele det ansvaret sykehuset har for å sikre kvalitativt gode spesialisthelsetjenester, bærekraftig utvikling og godt omdømme. Sykehusets leveranser av helsetjenester skal være av den beste kvalitet, slik at pasienter og pårørende kan si at de har møtt kompetanse med hjertevarme på Haraldsplass Diakonale Sykehus AS.

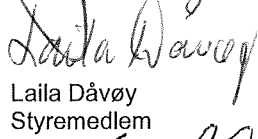
Styret takker alle medarbeiderne ved sykehuset for den gode innsatsen i 2017.

Styret vedtok i 2017 brukermedvirkning gjennom at representant for brukerutvalget møter i styremøtene som observatør med tale- og forslagsrett og plass ved styrebordet.

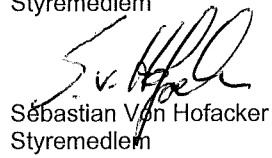
Bergen 13. mars, 2018

Jørn-Henning Theis
Styrets formann

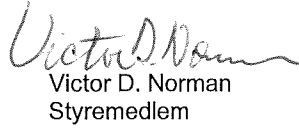
Laila Dávøy
Styremedlem

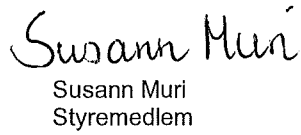
Sébastien Von Hofacker
Styremedlem

Edel Eikeseth
Styrets nestleder

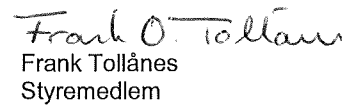
Victor D. Norman
Styremedlem

Susann Muri
Styremedlem

Jon Arne Fauskanger
Styremedlem

Frank O. Tollånes
Styremedlem

Kjéstin Fyllingen
Adm. direktør